

PODRŽANI
OSNAŽENI

Finansira
Evropska unija

VODIČ ZA APLIKANTE

Rok za prijavu:
14. maj 2024. do 13h

1. UVOD

Podržani = Osnaženi je trogodišnji program podrške razvoju građanskog društva, koji realizuje Fond za aktivno građanstvo u partnerstvu sa Zakladom za razvoj lokalne zajednice „Slagalice“ iz Hrvatske. Zajednički pristup fokusiran je na rad sa lokalnim organizacijama građanskog društva i podršku njihovim inicijativama. Osim pružanja finansijske podrške, obje fondacije ulažu napore u izgradnju znanja i vještina malih organizacija, istovremeno podržavajući njihovu saradnju i zajedničko djelovanje.

Program je osmišljen kao odgovor na nedostatke u demokratskim kapacitetima crnogorskog društva,

Opšti cilj programa:

Civilno društvo i aktivno građanstvo osnaženi da promovišu transparentno i participativno upravljanje, demokratske reforme, jačaju ekonomski i društveni razvoj Crne Gore, u skladu sa procesom integracije u Evropsku uniju.

Specifični ciljevi:

- Ojačano građansko učešće i inicijative u zajednici u promovisanju transparentnog, inkluzivnog i participativnog upravljanja.
- Organizacije sa manje kapaciteta osnažene da djelotvorno zagovaraju proces reformi.

sistemima odgovornosti, kao i reakcija na stagnaciju političkog, ekonomskog i društvenog razvoja. Program obuhvata: razvoj kapaciteta, aktivnosti dijeljenja znanja i najboljih praksi, učenje kroz učešće u konkretnim akcijama, uz pristup koji jača organizacije građanskog društva da stvore snažnije veze sa građanima i za građane, kroz uključivanje u procese donošenja odluka, uključujući marginalizovane grupe i manje razvijene zajednice. **Prioritetne oblasti programa su: dobro upravljanje, upravljanje javnim finansijama, životna sredina i klimatske promjene, ruralni razvoj, razvoj poljoprivrede, kao i ekonomske i socijalne politike.**

Tri grant šeme čine okosnicu programa **Podržani = Osnaženi**, pružajući ciljanu podršku organizacijama koje imaju manje znanja i vještina, za njihov organizacijski razvoj i finansijsku održivost, kao i za jačanje odnosa sa građanima: **1) Zajednica u akciji, 2) Aktivno učešće i 3) Javno zastupanje**. Osim pružanja finansijske podrške, program je usmjeren i na uključivanje novoosnovanih organizacija i neformalnih grupa na interaktivnim informativnim sesijama, radionicama i konsultacijama za potencijalne aplikante, kako bi se odgovorilo na nedovoljnu vidljivost i pristup lokalnim organizacijama građanskog društva u manje razvijenim područjima Crne Gore.

Ukupni raspoloživi iznos sredstava koji je namijenjen za podršku projektima iznosi 840,000 eura. Projekat finansira Evropska unija, dok je kofinansiranje obezbijeđeno od strane Ministarstva javne uprave.

2. AKTIVNO UČEŠĆE

Kroz poziv „Aktivno učešće“ želimo da osnažimo organizacije civilnog društva i njihovo učešće u procesima donošenja odluka i jačanju demokratske kulture, građanske svijesti i angažmana.

Svrha ove grant šeme je podrška inicijativama lokalnih organizacija civilnog društva (OCD), koje su usmjerene na dobro upravljanje, razvoj i primjenu inovativnih metoda građanskog učešća, i nove pristupe osnaživanju ranjivih grupa, uključujući pripadnike romske populacije. Od posebnog značaja je podrška uvođenju inovativnih servisa i izgradnja kapaciteta podržanih organizacija u oblasti mobilizacije zajednice i organizacijskog razvoja.

Ključni principi dobrog upravljanja:

- odgovornost
- transparentnost
- učešće građana
- efikasnost
- jednakost

Biće podržani projekti koje predlažu i sprovode lokalne OCD radi povećanja dobrobiti *lokalnih zajednica i/ili tematskih zajednica*, u nekoj od prioritetnih oblasti programa Podržani=Osnaženi.

Lokalne organizacije civilnog društva primarno djeluju u lokalnoj zajednici u kojoj imaju sjedište, dobro poznaju potrebe i probleme u svojim zajednicama, i svojim aktivnostima, projektima i programima odgovaraju na iste. U svojim zajednicama su prepoznate kao važan akter za postizanje pozitivnih društvenih promjena i crpe svoj legitimitet iz snažne povezanosti sa lokalnom zajednicom (drugim organizacijama, tijelima, ustanovama, korisnicima i građanima).

Kada govorimo o *tematskim zajednicama*, to su one zajednice koje se okupljaju oko specifičnih zajedničkih vrijednosti, interesa, identiteta, potreba i problema, povezanih s njihovim društvenim položajem. Kao takvu, tematsku zajednicu mogu da čine osobe koje su neposredno pogođene nekim problemom, ali i aktivni građani koji se solidarno identifikuju sa istim, uz zajedničku potrebu da taj problem riješe.

Za organizacije koje budu podržane, prije početka realizacije projekata, biće organizovan trening na temu mobilizacije zajednice i organizacijskog razvoja (okvirno: druga sedmica juna mjeseca). Tokom implementacije projekata, imaće mentorsku podršku od strane eksperata u relevantnim oblastima, kao i mogućnost učenja kroz razmjenu najboljih praksi, izazova i naučenih lekcija, sa srodnim organizacijama iz Crne Gore i Hrvatske. Fokus će biti na inovativnim pristupima u mobilizaciji zajednice, i poboljšanju organizacionih procedura.

Projekti mogu trajati od šest do deset mjeseci, a iznos koji može biti dodijeljen za pojedinačni projekat, kreće se u rasponu od 7.000€ do 15.000€.

3. PRIORITETNE OBLASTI I PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI

Prioritetne oblasti programa su:

- dobro upravljanje;
- upravljanje javnim finansijama;
- životna sredina i klimatske promjene;
- ruralni razvoj;
- razvoj poljoprivrede;
- ekonomske i socijalne politike.

Programom će se podržati samo akcije u okviru navedenih prioritetnih oblasti i tema, koje doprinose ostvarivanju cilja „Aktivnog učešća“, istovremeno i cjelokupnog programa „Podržani=Osnaženi“. Aplikanti se ohrabruju da aktivnostima obuhvate **manje razvijena područja u Crnoj Gori**.

3.1. Aktivnosti koje mogu biti podržane

- Monitoring sprovođenja lokalnih politika, akcionih planova i indikatora njihove realizacije;
- Aktivnosti na mobilizaciji i osnaživanju ranjivih grupa,
- Organizacija treninga i sprovođenje programa obuke;
- Zastupanje, lobiranje i razvoj strategija, kojima se utiče na donošenje politika, ili na ograničenja koja se nameću organizacijama civilnog društva (OCD) ili drugim nevladinim/ne-državnim akterima;
- Pružanje servisa psiho-socijalne podrške, pravnog savjetovanja i drugih vidova podrške ranjivim grupama može biti podržano, ali kao dio šire akcije, koja uključuje inovativne servise i nove pristupe osnaživanju ranjivih grupa;
- Podrška prikupljanju odgovarajućih informacija, uključujući istraživačke i statističke podatke, kako bi se relevantnim donosiocima odluka omogućilo da formulišu i sprovede politike;
- Priprema i sprovođenje kampanja informisanja i podizanja svijesti javnosti o konkretnim pitanjima demokratskih prava, uključujući angažovanje mladih kroz inovativne ideje;
- Promocija inkluzivnih i strateških partnerstava, umrežavanje i saradnja sa OCD i drugim relevantnim akterima, ili između OCD u zemljama članicama Evropske unije;
- Promocija odgovornosti i transparentnosti na lokalnom nivou;
- Uključivanje žena, mladih, pripadnika romske zajednice i drugih marginalizovanih grupa u formalnim ili neformalnim strukturama donošenja odluka;
- Promotivne aktivnosti jačanja vidljivosti kao što su: objavljivanje i distribucija promotivnog materijala, saopštenja za javnost o projektnim aktivnostima i rezultatima, organizovanje konferencija za medije i javnih događaja, promocija konkretnih projektnih aktivnosti u štampanim i elektronskim medijima kroz intervjuere/reportaže/članke/klipove, itd.

Napomena: navedena lista nije ograničavajuća, već ima svrhu smjernica u kontekstu ciljeva, prioriteta i oblasti. Rodna dimenzija u okviru prijedloga projekata je naročito preporučljiva.

3.2 Ograničenja: aktivnosti koje ne mogu biti podržane

- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom individualnog sponzorstva za učešće na radionicama, seminarima, konferencijama i sl.;
- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom individualnog stipendiranja za studije ili obuke;
- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom studijskih posjeta ili učešća na međunarodnim forumima;
- Infrastrukturni projekti ili projekti dominantno fokusirani na nabavku opreme;
- Kupovina i/ili renoviranje zgrada ili kancelarija;
- Aktivnosti preduzete prije potpisivanja ugovora;
- Akcije usmjerene na ostvarivanje profita;
- Akcije koje se odnose na dobrotvorne donacije (kupovina dobara radi njihove raspodjele);
- Akcije koje diskriminiraju pojedince ili grupe na osnovu pola, seksualne orijentacije, vjerskih uvjerenja ili izostanka istih, ili etničkog porijekla;
- Akcije koje podržavaju pojedinačne političke partije;
- Akcije koje su već podržane kroz druge programe EU.

4. FINANSIJSKI ASPEKT

U okviru dva poziva, tokom 2023. godine, dodijeljeno je **153,232€** za 12 projekata.

Preostali ukupni iznos sredstava namijenjen za podršku projektima iznosi 146.768 €, koji će biti dodijeljen kroz još dva planirana poziva tokom trajanja programa Podržani=Osnaženi.

Projekti mogu trajati **od šest do deset mjeseci**, a iznos koji može biti dodijeljen za pojedinačni projekat kreće se u rasponu od **€7.000** do **€15.000**.

Ne zahtijeva se ko-finansiranje projekata, stoga traženi iznos sredstava može biti do 100% (prihvatljivih) troškova.

5. USLOVI ZA UČEŠĆE: OPŠTI KRITERIJUMI

Pravo učešća na konkursu imaju registrovane organizacije civilnog društva (OCD)¹.

5.1. Uslovi učešća za OCD:

- Da imaju status pravnog lica;
- Da su neprofitnog karaktera;

¹ EU smatra da OCD uključuju nedržavne, neprofitne aktere koji djeluju na nezavisnoj i odgovornoj osnovi, a što obuhvata: nevladine organizacije, organizacije koje predstavljaju autohtone narode, organizacije koje predstavljaju nacionalne i/ili etničke manjine, organizacije dijaspore, organizacije migranata u partnerskim zemljama, lokalna esnafska udruženja i grupe građana, zadruge, poslodavačka udruženja i sindikate (socijalne partnere), organizacije koje zastupaju ekonomske i socijalne interese, organizacije koje se bore protiv korupcije i prevara i promovisu dobro upravljanje, organizacije za građanska prava i organizacije koje se bore protiv diskriminacije, lokalne organizacije (uključujući mreže) uključene u decentralizovanu regionalnu saradnju i integraciju, potrošačke organizacije, organizacije žena i omladinske organizacije, ekološke, kulturne, istraživačke, naučne i organizacije nastavnika, univerziteta, crkve i vjerska udruženja i zajednice, mediji i bilo koja nevladina udruženja i nezavisne fondacije, uključujući nezavisne političke fondacije, koje mogu doprinijeti sprovođenju ciljeva Instrumenta za civilno društvo (CSF).

- Da su registrovane² u Crnoj Gori, najmanje 12 mjeseci prije roka za dostavljanje prijedloga projekta;
- Godišnji budžet OCD nije bio manji od 10.000€ u prethodnoj godini;
- OCD je direktno odgovorna za pripremu i sprovođenje projekta.

Napomene:

- U fokusu programa „Podržani=Osnaženi“ **su manje, lokalne organizacije civilnog društva.** Samim tim, **imaju prioritet prilikom razmatranja prijave**, u odnosu na organizacije koje imaju pristup većim fondovima drugih donatora.
- OCD koje su nedavno aplicirale za podršku u okviru grant šeme „Zajednica u akciji“ imaju pravo učešća, pod uslovom da nijesu dobile podršku „Zajednica u akciji“ – podržano sedam projekata - :: fAKT :: (faktcg.org) i ispunjavanju opšte kriterijume ovog Poziva.
- OCD koje realizuju projekte podržane kroz naše programe, a još uvijek nijesu završile sve ugovorne obaveze u vezi sa realizacijom projekata, nemaju pravo učešća na ovom konkursu.

5.2. Kriterijumi za odabir aplikacija

- Aktivnosti su u skladu sa potrebama većeg broja građana (usmjerene na poboljšanje kvaliteta života) u zajednici i imaju potencijal da ih mobilišu;
- Postoji potencijal za saradnju sa relevantnim akterima u zajednici (OCD, lokalne vlasti, mediji);
- Inovativni pristup mobilizaciji zajednice;
- Održivost rezultata;
- Aktivnosti doprinose promociji EU integracije;
- Aktivnosti imaju potencijal za vidljivost i promociju u javnosti;

Od svih aplikanata se očekuje da njihovi principi rada uključuju neposredan rad sa građanima i njihovo uključivanje, i da su zasnovani na ljudskim pravima, motivaciji i posvećenosti razvoju na lokalnom nivou.

5.3. Broj prijava po podnosiocu projekta

Organizacija ne može podnijeti više od jedne aplikacije po pozivu - ili kao podnosilac prijedloga projekta, ili kao partner. Partnerstvo nije obavezno, ali je poželjno.

Partneri učestvuju u kreiranju prijedloga projekta i njegovoj realizaciji i koriste finansijska sredstva pod istim uslovima koja važe i za podnosioca prijedloga projekta. Stoga, partneri moraju zadovoljiti iste kriterijume kao i aplikant (vidjeti pod 5.1.)

Informacije o partnerima na projektu treba da budu predstavljene u Prijavnom formularu.

Za partnere je potrebno dostaviti istu prateću dokumentaciju, kao i za podnosioca prijedloga projekata.

6. KAKO SE PRIJAVITI

Aplikanti koji ispunjavaju navedene kriterijume se pozivaju da dostave popunjen prijavni paket, koji se mogu preuzeti sa datih linkova:

---

² Registrovane u skladu sa jednim od ovih zakona: Zakon o nevladinim organizacijama, Zakon o radu, Zakon o reprezentativnosti sindikata, Zakon o Privrednoj komori Crne Gore, Zakon o Crvenom krstu.

PRIJAVNI PAKET

- 1. Prijavni formular**
- 2. Prijedlog budžeta**

Oba dokumenta se dostavljaju i u PDF-u (prijavni formular: Word + PDF; prijedlog budžeta: Excel + PDF).

Uz prijavni paket, treba dostaviti i sljedeću prateću dokumentaciju:

- Kopiju rješenja o registraciji organizacije
- Kopiju statuta organizacije
- Kopiju finansijskog izvještaja za 2023. godinu elektronski predatog Poreskoj upravi.³

Rok za podnošenje prijedloga projekata

Dokumentaciju je potrebno dostaviti najkasnije do 14. maja 2024. (do 13h) isključivo na e-mail adresu: aktivno@faktcg.org sa naznakom „Prijava na konkurs AKTIVNO UČEŠĆE“.

Svi podnosioci dobiće potvrdu o prijemu e-maila sa prijavnim paketom.

Nepotpuni prijedlozi projekata, prijedlozi projekata dostavljeni na neki drugi način koji nije propisan ovim konkursom, neće biti uzeti u razmatranje, kao ni prijedlozi dostavljeni na neodgovarajućim obrascima.

Za dodatne informacije se možete obratiti osoblju fAKT-a, slanjem pitanja na aktivno@faktcg.org najkasnije do 8. maja. Odgovori na pojedinačna pitanja biće dati putem elektronske pošte.

Napomena: kako bi svi podnosioci prijedloga projekata bili u ravnopravnom položaju, fAKT ne može davati mišljenje o ciljevima, aktivnostima i očekivanim rezultatima predloženih projekata, kao i o drugim elementima prijedloga projekata.

Ukoliko se procijeni da postavljena pitanja mogu biti od značaja za druge aplikante, zajedno sa odgovorima i važnim napomenama za sve, biće objavljena na sajtu fAKT-a (www.faktcg.org) nakon isteka roka za njihovo postavljanje, a najkasnije sedam dana prije isteka roka za prijavu.

7. OCJENJIVANJE PRIJEDLOGA PROJEKATA I ODLUČIVANJE

1. Administrativna provjera prijavne dokumentacije i ispunjenosti osnovnih kriterijuma;
2. Svaku prijavu koja zadovoljava administrativne i osnovne kriterijume, procjenjuju dva nezavisna evaluatora, u skladu sa kriterijumima procjene (za više informacija vidjeti bodovnu listu na narednoj strani). Prijave se rangiraju na osnovu prosjeka dodijeljenog ukupnog broja bodova.

---

³ sa brojem iskaza koji dodjeljuje Poreska uprava, odnosno Uprava prihoda i carina.

Samo projektni prijedlozi koji ostvare najmanje **65 bodova** u postupku procjene kvaliteta, mogu biti preporučeni za finansijsku podršku.

- U slučaju kada je razlika između procjene (broja bodova) dva evaluatora veća od 20%, prijavu će nezavisno procijeniti treći evaluator. U tom slučaju će se koristiti prosjek ukupnog broja bodova dvije najbliže procjene. Ovaj postupak se ne primjenjuje u slučajevima kada oba evaluatora dodijele manje od 65 bodova.
  - Ukoliko je jedna od (dvije) evaluacije ispod bodovnog praga, projekat se takođe šalje na procjenu trećem evaluatoru; u slučaju da je treća evaluacija ispod bodovnog praga, projekat se povlači iz dalje procedure.
3. Nakon zaključenja stručne procjene kvaliteta svih prihvatljivih projektnih prijava, Komisija za dodjelu finansijske podrške donosi konačnu odluku o projektima koji će biti finansirani.
  4. Spisak podržanih projekata će biti objavljen na web stranici fAKT-a.

8. OKVIRNI PLAN AKTIVNOSTI

1.	Objava poziva	15. april 2024.
2.	Krajnji rok za postavljanje pitanja	8. maj 2024.
3.	Sastanak Komisije za evaluaciju projekata i dodjelu finansijske podrške	Kraj maja 2024.
4.	Obavještenje aplikantima čiji su projekti podržani	Najkasnije 6 dana nakon sastanka Komisije
5.	Potpisivanje ugovora	Prva sedmica u junu
6.	Trening za podržane organizacije na temu mobilizacija zajednice i organizacijski razvoj	Druga sedmica u junu

KRITERIJUMI PROCJENE – BODOVNA LISTA (maksimalni broj bodova: 100)

Oblast/kriterijumi	Opis kriterijuma	Maksimalan broj bodova
Relevantnost		40
Usklađenost predloženog projekta sa ciljem i svrhom Poziva „Aktivno učešće“	U kojoj mjeri će sprovođenje projekta doprinijeti postizanju pozitivne društvene promjene u odabranoj prioritetnoj oblasti programa/poziva?	10
Relevantnost projekta u odnosu na opisanu problematiku	U kojoj mjeri je problematika povezana s lokalnom i/ili tematskom zajednicom u odabranoj prioritetnoj oblasti programa/poziva? U kojoj mjeri predložene aktivnosti odgovaraju i relevantne su u odnosu na opisanu problematiku i donijeće najveću društvenu promjenu?	10
Relevantnost za konkretnu zajednicu i potrebe ciljnih grupa	U kojoj mjeri su opisane ciljne grupe i njihove potrebe? Jesu li predložene projektne aktivnosti relevantne u odnosu na odabranu ciljnu grupu i odgovaraju li na potrebe ciljne grupe?	10
Geografsko područje/zajednica u kojoj organizacija djeluje	Organizacija je iz manje razvijene zajednice/područja u Crnoj Gori	5
Uključivanje marginalizovanih i ranjivih grupa	Uključuje li predloženi projekat marginalizovane i ranjive grupe, uključujući Rome?	5
Projektna metodologija		20
Logička povezanost	U kojoj su mjeri ciljevi, rezultati i aktivnosti u predloženom projektu logički povezani i međusobno usklađeni?	5
Izvodljivost aktivnosti	Jesu li predložene aktivnosti i metodologija odgovarajuće u odnosu na predstavljenu potrebu/problem? Jesu li predložene projektne aktivnosti izvodljive? Hoće li planirane aktivnosti dovesti do predloženih projektnih rezultata, odnosno ciljeva?	15
Kapacitet		15
Kapacitet aplikanta (i partnera, ako je primjenjivo)	U kojoj mjeri organizacija ima odgovarajuće kapacitete za realizaciju predloženih aktivnosti? U kojoj mjeri organizacija ima relevantno prethodno iskustvo u oblasti koju adresira predloženi projekat?	15

Budžet		15
Usklađenost troškova i aktivnosti	U kojoj mjeri su predloženi troškovi usklađeni s planom aktivnosti? Je li iz opisa troškova jasno na što se trošak odnosi i po kojoj cijeni? U kojoj mjeri su troškovi realno procijenjeni?	5
Troškovna efektivnost	Odnos između procijenjenih troškova i očekivanih rezultata (mjera u kojoj je vrijednost projekta usklađena sa očekivanim rezultatima – mogu li se isti ostvariti sa planiranim budžetom)	10
Održivost		10
	Potencijal projekta da ostvari konkretan uticaj na ciljnu grupu Potencijal projekta da posluži kao primjer drugima koji tretiraju istu/sličnu problematiku Održivost očekivanih rezultata	